č. 15-16, ročník VI.
august 2009

Cena 0,40 €

INFO
РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

З ОБСЯГУ ВЫБЕРАМЕ

Іщі є шанца штудія РЯ 2
100 тісяч Евр на выход 11
Чудесна свадьба в Міролі 14
Нова русиньска орґанізація 15
Придьте до Чірча і Радвани ... 15-16

Чом не пишете о Руськім домі, ведь то наша святыня!..

Дакотры люде говорять, жебы сьме уж не писали о Руськім домі (РД) в Пряшові, бо собі думають, же то не мать ниякый змысел, же тых пару людей, котры в нім панують на челі із Ш. Секераком і так не беруть нич до увагы, ани крітіку, ани мітінґы ці іншы формы протестів проти їх практікам. Но о много веце є такых людей, котры нам радять не вздавати ся і сістематічно писати о нашій святыні, о тім болячім проблемі Русинів, котрый ся тягать уж барз довго.

Довго ся тягають і суды меджі двома Руськыма клубами 1923 (*єден на челі із Ґ. Бескидом, другый на челі з Ш. Секераком*), котры стоять немалы пінязі, но сітуація в Руськім домі ся не мінить. З того выпливать, же тых людей спід стріхы РД ани кус не грызе сумліня, хоць денноденні ходять коло чорной мраморовой таблы, на котрій є златыма буквами написано, же Руськый дом быв закупленый в 1925 році (за 300 000 Кчс) з дарів нашых русиньскых добродителів, америцькых Русинів і зо збірок нашого народа – многых-премногых людей з русиньскых сел і міст, переважно зо сучасного выходословеньского реґіону. Не мерзить їх ани такый основный факт, же тота наша святыня была куплена з основным і тым найважнішым заміром, жебы служыла як культурный центер вшыткым Русинам. Так то даколи і было. Але днесь, в демократічній добі, то не є можне, жебы тот будинок служыв вшыткым Русинам, він є лем про пару выволеных. А тоты выволены суть лем самы собов і не з волі тых людей, котрым лежыть глубоко на сердці культурный жывот в Руськім домі, якый ся находить у Пряшові – історічнім і культурнім центрі Русинів.

Ruský klub – 1923, Hlavná 62, 080 01 Prešov
Prešov 25.06.2009

Mikuláš Koneval
Kamienka 126

Vec: Oznámenie o zániku členstva v RK – 1923

Výbor Ruského klubu – 1923 na svojom zasadnutí 05.05.2009 prejednával stav členstva Ruského klubu – 1923 a dospel k záveru, že Vaše členstvo v klube neplní svoje poslanie, neprejavujete záujem o prácu v klube a preto Vaše členstvo v klube zaniká v súlade so stanovami Ruského klubu – 1923 článok II. bod 3 písm. h.

RUSKÝ KLUB - 1923
Hlavná 62, 080 01 PREŠOV
Mgr. Štefan Sekerák
predseda Ruského klubu - 1923

▲ *Копія письма о занику членства в Руськім клубі 1923, котру достали самы актівны Русины.*

Давно в Руськім домі уж не вызерать так, як в 40-ых роках минулого століття і як споминать наш актівный дописователь **Інґ. Іван Фріцькый,** котрый тот факт конфронтує зо сучаснов сітуаційов: „*Нам ся любило в Руськім домі, бо сьме ся ту чули як дома. Ту все было на што позерати, чути і прочітати. Просторы были окрашлены образами нашых русиньскых будителів, культурных і церьковных діятелів:* ***А. Духновіча, А. Павловіча, Ю. Ставровского-Попрадова, А. Добряньского, О. Ґаґанця, Я. Валія, П. Ґойдіча*** *і іншых. На шумні управленых стінах сьте могли перечітати історію Руського дому і видіти образы його закладателів:* ***Т. Ройковіча і Я. Кізака...*** *Уж при вході з ходника у выкладі колись были вшелиякы часописы і новинкы писаны азбуков, нашы вышывкы, великодны писанкы і іншы предметы характерны про Русинів. Теперь там увидите малы електронічны выробкы, водоводны когутикы і іншы дрібны предметы ці рекламы чуджіх подникателів. Нич таке, што бы характеризовало колорiт русиньского народа. Стіны коло ґарадичів на першый шток все были даколи выпараджены образами нашых поетів і умелців, деревяных церьквей і т. п. Теперь суть там голы стіны...*

▲ *Фото з протестного мітінґу перед РД (13. февруара 2009).*

Тілько із обсяглого (аж 5. стр.) минулорічного споминаня Інґ. І. Фріцького, жывого памятника і свідка культурного жывота в Руськім домі даколи і теперь.

Тыма літніма днями подоставали дакотры членове Руського клубу 1923 на челі з Ш. Секераком „потішуюче“ письмо, де їм давать знати о занику їх членства в клубі слідуючім текстом: **Výbor Ruského klubu – 1923 na svojom zasadnutí 05. 05. 2009 prejednával stav členstva Ruského klubu – 1923 a dospel k záveru, že Vaše členstvo v klube neplní svoje poslanie, neprejavujete záujem o prácu v klube a preto Vaše členstvo v klube zaniká v súlade so stanovami Ruského klubu – 1923 článok II. bod 3 písm. h.** (Позерай копію письма адресовану М. Коневалови). Хто є заанґажованый до сучасной проблематікы Руського дому, добрі розумить, чом таке письмо нашы люде достали. Главні тоты, котры ся не бояли повісти правду о тім, же їх підписы (з презентації на засідані) были знеужыты на заложіня надації, на котру быв урядні переведженый цілый маєток (9,5 мілійона Ск) Руського дому. Познам богату анґажованость **М. Коневала** в русиньскім русі, його культурне діятельство на благо Русинів, але знам і „актівность“ **Ш. Секерака**, котрый ся в тексті одважыв написати слова: ...**neprejavujete záujem o prácu v klube...** Жыю в Пряшові, ходжу по місті і коло Руського дому, але якось нич таке не видати і не слыхати, жебы Руськый клуб 1923 у РД орґанізовав даяку акцію про Русинів. Тото говорить о многім або і то є візітка роботы і посланя закладателів надації при Руськім домі в Пряшові. Лем так дале, панове, покы іщі мате даякых членів...

А. Кузмякова

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

Новый председа скликав перше засіданя выбору Підпредседом МО РОС ся став Мґр. Петро Крайняк, мол.

Як сьме вас інформовали в попередніх числах нашых новинок, во выборі пряшівскої МО РОС настали по 3-річнім волебнім періоді (2007-2009) і формов недавных волеб персоналны і орґанізачны зміны в найвысшых функціях. На чело пряшівскої орґанізації быв єй членами на волебный період, значіть до 2011-го року, зволеный **ПгДр. Михал Калиняк,** намісто бывшого председы **Федора Віца.** М. Калиняк, уж як новый председа, скликав 25-го юна 2009 перше засіданя членів 9-членного выбору МО РОС, котре ся одбыло в просторах канцеларії РОС у Пряшові. Він росповів членам о своїх представах фунґованя пряшівскої орґанізації - о будучій комунікачній стратеґії і формах роботы в МО РОС у Пряшові. Тыж попросив членів выбору высловити свої погляды, пропозиції і представы о будучіх активітах і далшім діятельстві орґанізації в главнім центрі русиньскої культуры. Зато, же у Пряшові жыють Русины з розмаїтых міст і сел русиньского реґіону, різных віковых катеґорій і професій, МО РОС ся хоче - повіджено словами председы - в будучности заміряти на такы формы культурно-сполоченьскої, шпортової, турістічної, медіалної і іншої роботы, жебы собі своє місце і простор на реалізацію нашов в орґанізації каждый пряшівскый Русин. Округы ініціативы орґанізації ся будуть розшырьовати поступні подля інтересів єй членів, котрых хоче председа ословити новыма понуками, главні такыма, котры не суть в іншых орґанізаціях. Пропозицію председы М. Калиняка, жебы пряшівска орґанізація выдавала пропаґачный місячник – летак в прінтовій подобі з актуалныма інформаціями, підпорили як позітівный почін вшыткы членове выбору і такой ся розпрудила богата діскузія о обсягу першого выданя, котре бы мало выйти в авґусті т. р. Схвалили і його назву – **МЫ РУСИНЫ – MY RUSÍNI** (на пропозицію Ф. Віца). Летак бы мав быти приступный на такых місцях, де ся стримує найвеце людей, значіть в автобусовій доправі, на школах, в церьквах, на вебстор. і т. п.

▲ *Новозволены членове пряшівскої МО РОС на своїм першім засіданю. Зліва: Інґ. Дімітрій Крішко, ПгДр. Михал Калиняк, председа МО РОС, Проф. Осиф Сипко, ЦСц., Федор Віцо, Бц. Сілвія Лисінова, Інґ. Осиф Орловскый і Мґр. Петро Крайняк, підпредседа МО РОС у Пряшові.*

Окрем планованых тогорічных акцій МО РОС, котры были підпорены МК СР (Клубовы вечоры, Дні русиньскых традіцій і Віфлеємскый вечор), членове выбору бісідовали о різных іншых акціях, котрых цільом бы было здобываня новых членів до орґанізації, зміцньованя чутя принадлежности ку русиньскій комуніті з активным призвукованьом на зрахованя жытельства в 2011 році. Думаючі на такы акції, членове будуть глядати і іншы можности (окрем МК СР) на здобываня ґрантів, надвязовати активнішу сполупрацу зо самосправныма орґанами краю, міста, сел пряшівского і сабіновского окресу, але і іншыма фірмами і інштітуціями. Бісідовало ся на засідані і о кроках активної сполупраці вшыткых русиньских орґанізацій, котры ся находять у Пряшові. Домінантныма оставають основны задачі пряшівскої МО – навернутя будовы Руського дому Русинам, як і русиньского высыланя назад до Пряшова.

На першім засіданю нового выбору МО РОС у Пряшові його членове, на пропозіцію председы М. Калиняка, зволили за підпредседу орґанізації молодого русиньского діятеля **Мґр. Петра Крайняка, мол**.

П. Крайняк ся народив в 1981 р. у Пряшові (Соліварі). У 2007 році завершыв штудії на Ґрекокатолицькій теолоґічній факулті ПУ в Пряшові. В сучасности учіть на шпеціалній основній школі в селі Свиня, окр. Пряшів. Є довгорічным членом МО РОС у Пряшові і членом Словеньского сіндікату новинарів (о русиньскім діятельстві публікує в реґіоналній пресі). В русиньскім русі ся П. Крайняк анґажує од своїх штудентьскых років (як штудент на середній школі). Активні помагав і помагать при орґанізованю розмаїтых русиньских акцій реґіоналного і цілосвітового характеру (СКР на Словеньску).

Міцно віриме, же нове молоде веджіня пряшівскої орґанізації докаже притягнути до рядів орґанізації штонайвекшу кількость пряшівскых Русинів і створить такы условя, жебы ся в МО РОС чув каждый Русин як меджі своїма братами і сестрами.

А. Кузмякова, фото авторкы

Друге засіданя МО РОС у Пряшові

Друге засіданя выбору МО РОС у Пряшові скликав председа на 30. юла 2009 і несло ся в конштруктівнім дусі з богатым проґрамом. По отворіню і схваліню проґраму **Бц.С. Лисінова** провела контролю узнесінь з першого засіданя конштатуючі, же вшыткы были сповнены. Председа МО **ПгДр. М. Калиняк** інформовав о пропаґачнім діятельстві і приправі „newslettera“ – новых новинок **MY, RUSÍNI** в словеньскім языку. З обсягу (формат А-4) можеме увести холем статю під назвов **Tak to vidím** од М. Калиняка, але і многы іншы інформації. Председа выбору поінформовав тыж о приправі ґрантовых сістемів на рік 2009, як і о активітах ку кандідатурі Русинів за посланців ВУЦ. **Мґр. П. Крайняк**, підпредседа МО РОС, выступив на засідані з пропюозіційов вытворіня памятной **сохы Александра Павловіча** у Пряшові на Площі, котра несе його мено. На засідані як гость быв притомный і **Інґ. Рудолф Павловіч**, котрый поінформовав членів о своїм предкови і позітівно привитав предложену ініціативу. (Р. Павловіч уж довше присвячує свій час выскуму жывота і творчости свого предка а на на засідані мав к діспозіції обсяглый і цінный матеріал).

В діскузії **Інґ. Д. Крішко** поставив вопрос, якый змысел мать фіктівне „колективне членство“ РК 1923 в РОС під веджіньом **Ш. Секерака**, кедь у Пряшові каждый Русин може пожадати о членство в МО РОС. Прийняте узнесіня в тім напрямі буде адресоване ВВ РОС. Ку проґраму засіданя были прийняты і далшы одповідны узнесіня.

Інґ. Д. Крішко,
член МО РОС в Пряшові

ОЗНАМ

Хочете штудовати русиньскый язык?

Хто мать інтерес штудовати **русиньскый язык і літературу од академічного року 2009/2010 на Пряшівскій університі в Пряшові**, може собі іщі дати приглашку на **Факулту гуманітных і природных наук ПУ** (адреса: Fakulta humanitných a prírodných vied, Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov) **до 15. септембра 2009**. В рамках II. кола вступных екзаменів ФГПН ПУ приїмать приглашкы на **денне бакаларске штудіум учітельства русиньского языка і літературы** в двох комбінаціях: **з анґліцькым языком і літературов і словацькым языком і літературов**. На кажду комбінацію факулта планує прияти по 10 штудентів.

Подробнішы інформації мож найти на http://www.fhpv.unipo.sk.

Ославы в Біловежі не змогла ани спрагота

(Фолклорный фестівал в дусі ослав юбілуючого колективу)

За красного сонячного, скоро тропіцького часу, котрый быв в неділю 2. авґуста 2009, ся в Біловежі одбыли Обводны ославы культуры. Тоту фолклорну акцію, котра є неодділнов частьов шырше конціпованого проєкту РОС „Дні русиньскых традіцій“, уж традічно приготовило село Біловежа, Русиньска оброда на Словеньску і єй Реґіоналный клуб в Бардійові в сполупраці з Вышньошарішскым освітнім центром.

На зачатку свята ся ку участникам пригварила старостка села **Ева Поборжілова**, котра у мені своїм і самосправы села привитала вшыткых притомных і позваных гостів, меджі іншыма і діректора одбору культуры народностных меншын Міністерства культуры СР **Павла Мікулу**, председу обводного уряду **Мартіна Хому**, пріматора Бардійова **Боріса Ганущака**, посланця Народной рады СР **Йозефа Галецкого**, председу Русиньской оброды на Словеньску **Владиміра Противняка**, председу Реґіоналного клубу РО в Бардійові **Івана Бандуріча** і старостів околітых сел. На святі были і гості з польской ґміны Сенкова (Sękowa), з котров мать село Біловежа надвязану партнерску сполупрацу.

▲ *Єдным із святочных моментів фолклорного свята в Біловежі было оцініня колективу Біловежанка, котра собі в тім році припоминать 30. років од свого заложіня. На фотці старостка села Ева Поборжілова (вправо) передавать квітя шефці колективу Марії Бароляковій (вліво).*

Шпеціфіку свята звыразнив такый факт, же **ФК Біловежанка** собі в тім році припоминать **30 років** од свого заложіня. Зато і вступна часть проґраму мала святочный і вінчовальный характер. Окрем короткого представліня вынику і історії колективу, собі самосправа села окремо уцтила його шефку **Марію Баролякову** і **Штефана Маніка** (або як го вшыткы кличуть – пана уічітеля Маніка), котрый свойов гров на акордеоні уж довгы рокы терпезливо допроваджать Біловежанку на єй выступлінях. А зато, же пан Манік недавно ославив жывотный юбілей - 75 років, подякованя словами старосткы, представителів РОС і МК СР мало о то святочнішый характер.

▲ *На конець акції собі А. Кандрач і з далшыма выступаючіма вєдно заспівали співанку А чія то хыжа. Ку „наказливій“ мелодії співанкы ся придали нелем люде з публікы, але і старостка села Е. Поборжілова і єй заступця Петро Мікула (на фотці в середині).*

По тім вступі ся уж міг наповно розбігнути розмаїтый колоточ выступлінь так як їх поступно представляла домашня конференцєрка **Радка Басарова**.

Першый блок проґраму отворив співацькый колектів **Самы собі** під веджіньом **Анны Ціділковой**, котрый ся анґажує при Клубі пензістів в Бардійові. Сімболічне є, же і тот колектів собі тыждень передтым в Бардійовскых Купелях припомянув 15. річніцю свого єствованя. Юбілуючій колектів Самы собі тогды до сканзену пришла поздравити і Біловежанка. А теперь, кедь собі самы членове Біловежанкы припоминали річніцю єй заложіня, „на реванш“ їх пришли поздравити і сеніоры з колективу Самы собі. Далшым ґратулантом была співацька ґрупа жен, котра ся чінить при Теріторіалнім сполку СЧК Бардійов – Стара Любовня. Орґанізачнов шефков є **Гелена Ґурска**. Заганьбити ся не дали ани домашні Біловежане, котры ся представили пасмом великодньой облівачкы. Хоць ся на першый погляд може видіти, же на таку облівачку є якось нескоро, при такій пекоті, яка была у тоту неділю, „покропліня“ студенов водов з ведра было про выступаючіх цалком добрым освіжіньом.

▲ *Наперек великій спраготі собі Обводны ославы в Біловежі пришло попозерати много людей з близкой і шырокой околіці.*

О завершіня першой части проґраму ся постарали **братя Коларовы** з Колачкова, котры собі на тот раз привезли і свою сестру **Луцію**, яка указала, же своїм співом в ничім не заоставать за братами.

▲ *Єдным з выступаючіх, котры ся представили на тогорічнім фестівалі в Біловежі, быв і Андрій Кандрач із свойов ґрупов (вліво). Як гость ся у проґрамі представила і солістка людовых співанок Анна Порачова (вправо).*

В другій части акції найперше выступили наймолодшы інтерпреты людовой співанкы – **Вікторія Кожена** і **Мартін Слота** з Бардійова. Тых потім вычеряли знова братя Коларовы, котры ся представили богатством ґоральскых, словеньскых, русиньскых і шарішскых людовых і авторскых співанок.

Завершалный блок фоклорного свята належав музично-співацькій ґрупі **Андрія Кандрача**, котрого голос познаме і з народностного высыланя Словеньского розгласу. Він не выступив в Біловежі сам, заспівала і його мати **Моніка Кандрачова** і подля віку іщі лем зачінаюча співачка **Любіца Ручінска** з Бардійова. Третім його гостьом была знама солістка русиньского співу **Анна Порачова**, родачка з Кыйова, но не з того на Мораві, але спід нашого Черґова або конкретніше спід Мінчола. По дакількох „придавачках“ Кандрачовців, выдарене свято завершыла їх співанка *А чія то хыжа*, котру собі вєдно заспівали вшыткы выступаючі а з нима і люде сидячі в публіці, котры і наперек великій горячоті вытримали позерати проґрам аж до кінця.

Сучастьов акції была выстава образів русиньскых малярів (Кресіла, Гапак і далшы), котру в просторах сельского уряду приготовив Петро Мікула. Він (окрем того, же є заступцьом старосткы села) ся активні анґажує в мальованю, а тота выстава была приготовлена з його богатой збіркы.

На конець собі і такым способом доволюєме высловити вдяку самосправі села Біловежа на челі із старостков Евов Поборжіловов і Русиньскій оброді на Словеньску за успішну приправу і реалізацію такой выдареной акції, котру фінанччні підпорило Міністерство культуры СР, Проґрам Культура народностных меншын 2009.

Л. Роман, фото автора

Patria
Slovenský rozhlas 5

РУСИНЬСКЫЙ ПРОҐРАМ
2. 9. – 18. 9. 2009

2. 9. 2009 – середа
18.00 – 18.30 Радіоновины
4. 9. 2009 – пятніця
18.00 – 18.30 Радіоновины
8. 9. 2009 – вівторок
18.00 – 18.30 Радіоновины
20.00 – 21.00 Радіомаґазин
21.00 – 21.30 Літ. релація. О. Кудзей: Мудрость жывота, репр.
21.30 – 22.00 Музика народности
10. 9. 2009 – четверь
18.00 – 18.30 Радіоновины
12. 9. 2009 – субота
18.00 – 19.00 Радіо молодых. Приповідка А. Верешпейова: Штілова робота
19.00 – 20.00 Радіомаґазин, репр.
20.00 – 20.30 Подобы жывота. Родаци родакам
20.30 – 21.00 Музика народности
13. 9. 2009 – неділя
7.00 – 8.15 Літурґія ҐКЦ Зубне
8.15 – 9.00 Музичны поздравы
18.00 – 19.00 Село грать, співать... – Біловежа
14. 9. 2009 – понедільок
18.00 – 18.30 Радіоновины
16. 9. 2009 – середа
18.00 – 18.30 Радіоновины
18. 9. 2009 – пятніця
18.00 – 18.30 Радіоновины.

Гітпарада
русиньскых народных співанок

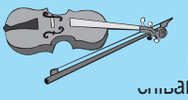

63. коло гітпарады русиньскых народных співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. **ФҐ Железяр з Кошыць –** *Заспівайме собі*
2. **ФҐ Порачан з Порача –** *Я худобный гавяр*
3. **ФК Барвінок** – *Меле шя мі, меле*
4. **ФК Кечера з Якубян –** *Ей, зелене піречко.*

НОВОТИНЫ:
5. **ФҐ Левочан –** *Быва єдна герличка*
6. **Сестры Угляровы зо Жаковец** – *Пятеро нас мамка...*

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте e-mailom на адресу:

ondrej.kandrac@rozhlas.sk а не забудьте на гесло – Шьпівам собі, шьпівам... На єдного щастливця чекат CD „V tim Bvažovi...“, сестер Угляровых.

Потішыть нас і ваша одповідь на вопрос: Што то є **ЛАЙБІК?“ Радіо ПАТРІЯ высылать на фреквенціях радіа РЕҐІНА**

Frekvencie:

Košice-Dubník	100,30
Rožňava	88,60
Stará Ľubovňa	102,30
Trebišov	89,20

Театер Александра Духновіча в Пряшові в септембрі 2009

▲ *На сцені ТАД герці в грі Ангел приходить до Бабілону. На фото зліва В. Чема, О. Ткач і І. Латта.*

9. септембра 2009 о 19:00 на Великій сцені ТАД

Фрідріх Діренмат: АНГЕЛ ПРИХОДИТЬ ДО БАБІЛОНУ

Режія: **Якуб Нвота**

Ґротескна комедія єдного з найвызнамнішых швайчарскых драматіків 20. ст. є глубоко сатірічным поглядом на контакты меджі світом божым і світом поземскым. Є то гра о парадокснім недорозумліню меджі Божым заміром і його людьскым наповніньом на Землі. Гра выникла в 1953 р., але єй надчасовый обсяг є барз актуалный і в сучасности.

16. септембра 2009 о 19.00 на Малій сцені ТАД

Caspar Ester: AU REVOIR

Режія: **Мілош Карасек**

Будеме мочі по смерти попозерати на свій жывот з іншой перспектівы, з іншого боку? Одповідь на тот вопрос не є основный. Не помогло бы нам ани вернути назад тото, што сьме зробили, як сьме дотеперь жыли, з нашого жывота бы сьме не вымазали нехотячі ці нежеланы моменты а ани бы сьме не доказали повісти недоповіджене.

15-ый фестівал в Пчолинім 26-го юла 2009

Суть фестівалы, на котры орґанізаторы кличуть много чуджіх колектівів. Може не мають своїх, або ся домашня русиньска культура слабо розвивать, або собі повідять „нашто нам своїх, тадь мы їх познаме, хочеме видіти тото, што не маме.“ Але, де ся мать тот домашній або сусідьскый колектів указати, кідь не на фестівалі дома перед своїма або турістами ці гостями.

Но суть фестівалы, котры ся довгы рокы никому не омерзили, хоць на них выступують лем русиньскы колективы і дакы гості. Є то так нелем у нас, але і на Словеньску. Є то добрі, бо фестівалы все мали і мають головну задачу указати, як ся розвивать русиньска культура, підпорити тым розвой вшыткых єй жанрів, указати єй світу, бо не є нич гірша ани слабша, як другы культуры. А кебы фестівал доповнити ремеслами із домашніма выробками, кроями, традічныма стравами, выставками знамых авторів і зберателів, шпортом, дакыма цінами про заслуженых людей із села або стрічами родаків ці доволенкарів, котры на літо пришли домів і так далше - то бы не мало хыбу!

Такый все є і русиньскый фолклорный фестівал в Пчолинім, котрый того року быв доповненый поетічным словом з Духновічового Пряшова і кантрі музиков Великый брат. З гостів выступила співацька ґрупа з партнерьского села **Гаморчанка**, далше **Пыхончанка, Ублянка, Пайташе, Хемлон**, співачкы з мадярьской Комлошкы не пришли. Фестівал отворила, правдаже, домашня співацька ґрупа **Пчолинчанка**, яка доказала, же співанок є дость, вшыткы їх ниґда ани не мож выспівати. Мило были приятны меншы і векшы діти, котры, як сьме виділи, мають добру фолклорну школу і наісто їх будеме видіти в далшых роках на різных фестіваловых сценах. Людей триразь выганяв дождь, все ся вернули і позерали выступліня далше. Сцену по дождю высушыв ведучій колективу **ХЕМЛОН Міослав Кереканіч** і проґрам біжав далше. „*То суть перуне...*“ - повідав на їх танці і співы єден гость. „*Красота голосы, самы чардашы, коломыйкы, дупканы, йой, кебы і я так могла*,“ доповнила далше єдна тета. Фестівал конферовав і доповнив гуморным словом і поздравами родаків Пчолинчан **Іґор Латта**. Старостка села **Інґ. Зузана Ґайдошова** была тыж спокійна, фестівал і того року ся выдарив. І вдяка спонзорам.

Текст і фото Т. Латтова

▲ *Як є в Пчолинім милов традіційов, фестівал отворила старостка села Інґ. Зузана Ґайдошова.*

▲ *Темпераментный танець членів колективу Хемлон з Гуменного.*

▲ *На фестівалі в Пчолинім были приготовлены атракції і про дітей. Могли ся поносити на жывім конику.*

ДОБРА ТРАДІЦІЯ ПРОДОВЖУЄ

Красну річніцю славив Русиньскый фолклорный фестівал в Пчолинім. Русиньска оброда на Словеньску стояла уж при зроді першого річника а так то было і при тім юбілейнім 15. річнику. Уж традічні фестівал „выжене“ зо своїх хыж скоро вшыткых жытелів села, котрых і т. р. привитала і ку котрым ся щірыма словами пригварила їх старостка **Інґ. З. Ґайдошова**. Культурный проґрам зачали домашні, котрых на сцені вычеряли далшы фолклорны колективы (высше названы). І завдякы вшыткых колективів і ґруп ся утримує множество красных русиньскых співанок і народных звыків. Великым скламаньом про орґанізаторів фестівалу была неучасть ФҐ з мадярьской Комлошкы, на котрых ся домашні окремо тішыли *(Позн. А. К.: Аж понедільок по фестівалі кликали з Мадярьска до Пчолиного, же про смерть єдной членкы колективу не могли прити на фестівал, бо якраз у тоту неділю быв погріб*). Хоць час не быв ідеалный і так то не одрадило людей од доброй дякы і веселой атмосферы, котру вытворили прекрасны выступліня вшыткых колективів. Фестівал кулміновав вечірньов забавов.

Акція была зорґанізована за фінанчной підпоры Міністерства культуры СР, проґрам Культура народностных меншын.

В. Оцетникова

Русиньскый фестівал ФЕКАКУ засіяв семячко глубоко

Русиньскый центер, незіскова орґанізація (РЦ н. о.) у Свиднику зорґанізовала нултый річник Фестівалу карпатьской культуры під назвов ФЕКАКУ, котрый ся одбыв у послідній юловый вікенд в лоні прекрасной природы при звіздарні в Розтоках. Наперек скороченому проґраму про недостаток фінанцій, зачав тот фестівал барз добрі і повный добрых очеканьов. Діректор РЦ н. о. Дано Брудняк плановав великый фестівал, но про фінанчну крізу і мінімум фінанцій ся проґрам часово і што до репертоару зужыв. Но і так ся указало, же ФеКаКу мать до будучности богатый потенціал, жебы ся з той меджінародной культурной акції стало достойне і репрезентативне свято молодой русиньской і карпатьской культуры у вшыткых єй подобах і жанрах.

Ґро проґраму належало музиці. Найперше была напланована і фолклорна часть фестівалу, котрій мав належати цілый день. Но на жаль „выбухнув“ єден з найважнішых спонзорів, зато фолклор не быв. Но прихыленці роковой музикы собі пришли на своє. По привитаню участників словами **Мґр. Осифа Кеселіці**, *председы Справной рады РЦ н. о. як першый выступив* **Ладьо** *зо складу, лем так сам з ґітаров, устнов гармоніков і тамбурінов і скоро пів годины забавляв публіку. Про тых, котры не знають о кого іде, доповню лем його властныма словами: „Som bratranec Miša Kaščáka a priniesol som vám tu pohodu a dúfam, že nie nehodu.“ Хвала Богу мав правду, жадна негода не была і на щастя за цілый фестівал ся нич планого не стало, не упав ниякый стан. Добрі, же окрем єдного выверчіня членку не была потребна здравотна поміч. Ладьо грав кус без ладу і складу, бо за інштрументалков заграв два реліґіозны сонґы. Черношскы співанкы, спірітуалы Glory, glory Alleluiah і Oh, When the Saints go marching in были по коні з чеськыма полками – гмы..., кус чудный мікс. Але люде то брали як людову забаву на зачатку акції. З властныма складбами ся представив* **Бц. Крістіян Гуняра** *із Стащіньской Розтокы. Він ся прославив з капелов* **РАСПУТІН** *а свойов ударнов, текстово актуалнов і за средце хватаючов складбов* **ЧОМ МЫ РУСИНЫ.** *Його фанклуб під подійом го порядні підпоровав і вытворяв добру наладу. З єднаков назвов як співанка выдав К. Гуняра ЦД із своїма 19 співанками (писали сме о тім в попередніх новинках). Приємне ожывліня і освіжіня пришло не з неба, але з подія – зновазроджена ґрупа* **ЧУМ з БАҐЕРА тгц**. *(позн. ред. АК: котра мать традицію же по каждім выступліню ся роспадать) там стояла у своїй повній параді, силі і зброї. Дали лем штири класічны „выпальовачкы“, але стояло то зато (гварили люде). Дакотры мі твердять, же ідуть по них поморозкы, кедь їх слухають, што тішыть вшыткых членів, котры про „обчасны незгоды“ все фунґують і з оптімізмом ся позерають до будучности. Кедь добрі рахую і ся не мылю, так то было їх седьме выступліня. Но, хлопці, было бы то „файн“, кебы ся зачали нацвічовати даякы новы сонґы, не думате? Кошычане ЮРІЙ and The GaGarins то цалком слушні гнали ку завершіню вечера. Їх музика ся мі досправды любила і „різала“ і притомній молодежі, котра під подійом єй то рядні давала наяво. Конець належав двом польскым капелам. AWARIAT NATO уж Свидничане познають з выступлінь у місті або зо Ждыні із Лемківской ватры. Грають барз добрі. І далша выступаюча ґрупа з Польска ADHD была добра. Окрем музикы собі участниці ФЕКАКУ могли попозерати документарны філмы з русиньсков тематіков, Варголіаду Мґр. Осифа Кеселіці а на далшы річникы ФЕКАКУ плануєме і дівадло Чорна мука – Black flour.*

ФЕКАКУ є фестівал, котрый приправують переважно молоды люде про вшыткых людей доброй волі, але главні про молодых. Про тых, котры люблять природу, становання під голым небом, тендеріцю печену прямо на огню, котліковый ґуляш і спів коло ґітары аж до пізньой ночі, ці, ліпше повіджено, до скорого рана, інтересны добродружства і веселы зажыткы в добрій і приятельскій атмосфері. Є то о камаратах, добрых компаніях, о близкости людей, котры собі розумлять і мають многы сполочны інтересы.

▲ Свидницька ґрупа ЧУМ З БАҐЕРА із своїм „шовменом“ Осифом Кеселіцом (в середині) знать порядні „розпалити“ людей. Так было і на ФЕКАКУ в Розтоках.

Подякованя належыть **Владимірови Противнякови**, *председови Русиньской оброды на Словеньску, спонзорови* **Інґ. Міронови Крайковічови**, *підпредседови РОС і ґенералному спонзорови* **Мартінови Русинови**. *Фестівал ФЕКАКУ 2009 хоць скромнішый як ся плановало, але быв успішный, а што є найглавніше, засіяв семячко глубоко до сердець многых людей. Тішыме ся на його далшый річник.*

Андрій Лешек,
фото Адріян Ешток

Фестівал славного родака в Тополі

26. юла 2009 р. в селі Тополя, окрес Снина, одбыв ся Фестівал ку 203-ій річніці од народжіня великого *русиньского будителя Александра Духновіча*. Народив ся в Тополі на містній парохії, де пережыв дітинство, найкрасшы і найщастливішы рокы свойой молодости.

Фестівал зачали перед обідом фотбаловым турнайом тімы із трьох валалів – Тополі, Стащіньской Розтокы і Стащіна. Перше місце собі выбойовали домашні з Тополі, друге Ст. Розтока а третє стащіньскы фотбалісты. Добров одплатов за шпортовы выконы фотбалістам было оцініня – погары, задарьмо шампаньске і інше погощіня. Вшытко зорґанізовав **Марек Хома,** сын старосткы Тополі а фінанчно припоміг і Сельскый уряд. Фотбаловый турнай быв уж третім річником **Меморіалу Івана Ляля**. Потім фестівал продовжовав культурным проґрамом. На зачатку мушу оцінити і старостку села **Анну Хомову** за зорґанізованя акції, бо пінязі было барз мало і так Русиньска оброда на Словеньску помогла фінанчні ку

выступліню колективів і орґанізації фестівалу.

По приговорі старосткы **А. Хомовой** ся ку участникам фестівалу приговорив і посланець Пряшівского самосправного краю **Інґ. Ярослав Реґец** (Снина) а наконець і **Бц. Крістіян Гуняра**, член Координачного выбору Русиньской оброды на Словеньску, котрый отворив фестівал. Як першый выступив колектів **Шінява** з танцьом, по нім ЖФҐ **Дуга** зо Снины із красным співом і ФК **Рунянка** з недалекой Рунины, а з модернов музиков обогатив проґрам **Бц. К. Гуняра** зо Стащіньской Розтокы, дале сниньскы ґрупы **Дукат і Пайташе** з красныма темпераментныма співами і музиков. І так на два разы ішло доокола, в єдну хвілю попадав дождь і вшыткы ся поховали до стану, но і надале співали. Наконець вшыткых людей по концерті забавляв із свойов музиков Бц. К. Гуняра аж до ночі.

Треба повісти, же старостка Тополі А. Хомова із РОС доказала неможне – за мало пінязі вельо музикы. Велика вдяка. Уж теперь ся тішу на другый рік. Вірю, же ся стане із Тополі найвекшый фестівал в околіці на почесть А. Духновіча, славного родака з Тополі, котрый бы быв істо на своїх родаків правом гордый.

Текст і фото Бц. К. Гуняра

Пятнадцяты народенины співацького колективу Самы собі

(Юбіланта пришли поздравити і гості)

В просторах експозіції людовой архітектуры в Бардійовскых Купелях ся 26-го юла 2009 одбыла приємна акція. З нагоды **15-ой річніці** од заложіня співацького колективу **Самы собі**, котрый єствує при Клубі пензістів в Бардійові, ся ту за красного сонячного часу одбыв фестівал реґіоналного фолклору. На приправі акції, котру фінанчні підпорило Міністерство культуры СР в рамках проґраму Культура народностных меншын 2009, ся поділяла Русиньска оброда – Реґіоналный клуб в Бардійові, колектів Самы собі і Шарішскый музей в Бардійові.

Проґрам свята своїм співом обогатили фолклорны ґрупы і солісты з нашого реґіону. Тоты вшыткы пришли поздравити юбіланта, котрым быв уж спомянутый колектів Самы собі. Найперше то была **Біловежанка** з Біловежы на челі з **Марійов Бароляковов**. Біловежанку вычеряла солоспівачка **Ніколка Реметова** з Бардійова, котрій на акордеоні грала єй мама **Вєра Реметова**. Далшыма співацькыма ґратулантами была женьска співацька **ґрупа зо Златого** під веджіньом **Анны Пріщаковой**. І сам юбілант – ґрупа Самы собі ся представила дакількома людовыма співанками у своїм властнім обробліню.

В далшых двох частях фолклорного пообідя в сканзені (окрем ґруп з Біловежы і Златого а тыж колективу Самы собі) ся представила і фолклорна ґрупа з Гажліна і молоды солісты **Валіка Полчова** зо Златого і **Мартін Слота** з Бардійова. На конець собі заспівали вшыткы сполочні.

*Колектів **Самы собі** выник в 1993 р. з ініціатівы **Власты Ґрайхмановой** і **Цецілії Ванчіковой.** Першым ведучім колективу быв **Юрай Панґрац**. Од 1995 р. аж дотеперь колектів веде **Анна Ціділкова**. Назва колективу Самы собі выникла цалком прозаічно. Першым заміром його закладателів было, же будуть выступати лем на акціях, котры орґанізує Клуб пензістів про своїх членів, значіть самы про себе. Но выступліня колективу собі скоро здобыли сердця людей, котры о них добрый хыр понесли дале. Так ся стало, же членів колективу зачали кликати на вшелиякы акції нелем до Бардійова, але і до околітых сел нашого реґіону і за його границі. Вдяка тому колектів Самы собі міг выступити в Кошыцях, Попраді, Мигалівцях, але і на фестівалі в польскых Ґорліцях, Ждыні ці в мадярьскім Еґері (Jágri).*

▲ *На конець красной акції сполочный спів вшыткых выступаючіх.*

*Тото активне тілесо за рік абсолвує в середньому высше 20 выступлінь, што за 15 років єствованя представує коло 280 концертів. Окрем концертів в многых селах нашого окресу, колектів своїм співом часто сприємнює час оддыху і пацєнтам ці навщівникам Бардійовскых Купелів. Його репертоар творять шарішскы, русиньскы, словеньскы, польскы і моравскы людовы співанкы. В тых співах є скрыта радость і веселость, смуток і жаль, значіть вшытко, што зо собов жывот приносить. Ку колективу належыть і музика, котру творять **Штефан Манік** (акордеон), **Ладіслав Білек** (трубка, ґітара) і **Ладіслав Ґрібус** (гуслі).*

За 15 років екзістенції колективу у нім было 42 членів, з котрых 6 уж не є меджі нами. Дакотры далшы довгорічны членове го перестали навщівляти про хвороту. Но колектів жыє дале, доказом чого є і тото выдарене святочне пообідя в Бардійовскых Купелях. (Інформації о колективі подала Анна Ціділкова, його ведуча).

Любош Роман, фото автора

НА ЖЕЛАНЯ МНОГЫХ РУСИНІВ

В юновім числі Любовняньскых новинок (24/2009) была як додаток опублікована інтересна а з історічного боку і барз цінна статя під назвов Русины хотять быти Русинами, котра выкликала меджі нашыма людми великый інтерес. На раду і желаня многых з вас і автора Інґ. Яна Допіряка (зо згодов редакції ЛН) друкуєме статю в такій подобі і в нашых новинках, значіть по словеньскы, жебы єй могли перечітати і тоты Русины, котры не знають азбуку. Статю мож сміло поважовати нелем за цінный документ о Русинах, але тыж за добре жрідло інформацій з нашого минулого і сучасного жывота, што нам може послужыти і як помічник перед надходячім зрахованьом людей в 2011 році. -АК-

RUSÍNI CHCÚ BYŤ RUSÍNMI

Ľubovnianske noviny v č. 5 z 3. februára 2009 avízovali pod hlavičkou „Nový predseda Rusínov“, že Zväz Rusínov – Ukrajincov (ZR-U) na Slovensku má nového predsedu, ktorým sa stal Peter Sokol zo Starej Ľubovne. Následne v č. 6 (10. februára) uverejnili s menovaným rozhovor. Kedže v uvedených článkoch je niekoľko nezrovnalostí považujem za potrené tieto uviesť na správnu mieru.

V prvom rade predseda Zväzu Rusínov – Ukrajincov nie je predseda Rusínov. Prečo? ZR-U reprezentuje totiž neexistujúcu národnosť. Národnosť „Rusín – Ukrajinec“ neexistuje. Nikdy v minulosti nežilo na území terajšej Slovenskej republiky, ale ani inde na svete etnikum s názvom „Rusíni – Ukrajinci.“ K takto umelo vytvorenej národnosti „Rusín – Ukrajinec“ sa pri sčítaní ľudu v r. 2001, ale ani nikdy predtým neprihlásil žiadny občan SR. Na území SR žili a žijú Rusíni. Ako dôkaz uvádzam národnostné zloženie ČSR podľa sčítania obyvateľstva v r. 1921 a 1930 (viď tabuľku na konci článku). Z uvedeného vyplýva, že žiadny občan vtedajšej ČSR sa neprihlásil k národnosti „Rusín – Ukrajinec“ nakoľko takáto národnosť neexistovala.

Pri sčítaní ľudu v r. 1910 teda ešte za Rakúsko – Uhorska žilo v Jakubanoch 1911 obyvateľov z toho k rusínskej národnosti sa prihlásilo 1798, t. j.: 94,1 %. K národnosti „Rusín – Ukrajinec“ sa neprihlásil nikto (viď Zborník prác Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave, zväzok XIV., M. Lukniš, Jakubiany, 1946).

MAĎARIZÁCIA

Dejinné osudy slovenského a rusínskeho ľudu na východnom Slovensku sú nielen podobné, ale v podstate rovnaké, najmä v oblasti Zemplína, severovýchodného Šariša a Spiša. Vo východnej časti Slovenska žil slovenský a rusínsky ľud v bezprostrednom susedstve alebo v spoločných usadlostiach v bratskom vzťahu a spolupatričnosti v jednom štátnom útvare. Obe národnosti rovnako znášali v minulosti strašný útlak. Zánik Rakúsko – Uhorska pretrhol proces národnostného útlaku a násilnej maďarizácie nielen pre Slovákov ale aj pre Rusínov. Veď dovtedy spoločne trpeli v „žalári národov“ doslova plece pri pleci.

V roku 1874 bolo v prešovskom regióne 237 rusínskych základných škôl. Silná maďarizácia spôsobila, že na začiatku prvej svetovej vojny zostalo z nich len 9. Pre koho asi tie školy boli? Iste nie pre národnosť, čo nejestvovala. Logické nie? Boli pre národnosť, ktorá tu žila, mala svoju identitu a zúčastňovala sa na tvorbe života vo všetkých sférach ľudskej činnosti. Od okopávania zeme a zemiakov cez písmo a písomnosti, osvetovú činnosť medzi svojimi a vo svojom okolí, cez architektúru svojich obydlí až k stavbe skvostov – drevených kostolíkov (cerkvi) cez prvé písomné pamiatky až k pravidelnému vydávaniu kalendárov, kníh a pod.

Maďarizácia takmer zlikvidovala rusínske školstvo. Aký dopad to malo na život menšiny, vie si každý predstaviť. Po vzniku Československej republiky (ČSR) sa situácia mení. Nová republika chce mať spokojných občanov. Všetkých občanov. Usiluje sa na svojom území postaviť novú národnostnú politiku

Prehlásenie Slovenskej národnej rady k Rusínom

Bratia Rusíni !

Srdečne Vás pozdravujeme vo chvíľach pre Vás takých vážnych, máme nesmiernu radosť, že pocit slobody preživajú všetci Slovania. A naše srdcia o to radostnejšie bijú, že sme sa dozvedeli, že aj Vy, milí bratia Rusíni, ako slobodný národ žiť chcete.

S najväčšou láskou prichádzame k Vám a prosíme Vás, aby ste sa ako slobodný národ k nám pripojili.

Láska a pocit slovanstva nech naplňa všetkých nás, spojme ruku s rukou, aby sme v jednote, s väčšou silou, čím skôr a čo najľahšie naše spoločné ciele dosiahnúť mohli.

Vy milí Rusíni, ste ešte ani slovo nerekli, ani ste svoje žiadosti nepredložili a Užhorodská rada, ktorá Vaše záujmy chrániť sa zaviazala, už Vás oklamala a zradila, pričom jej jedinou úlohou bolo Vás k Maďarom pripojiť, chtiac aby národ rusínsky i naďalej pod maďarskou vládou kapal.

My, ale Slovania, ako aj Vy, sme, my Vám plnú autonómiu nie v budúcnosti sľubujeme, no Vašu plnú autonómiu tak v cirkevných, ako aj v školských záležitostiach už teraz uznávame. Vaše starodávne obrady a tradície budú ochránené. Budeme sa zasadzovať, aby ste svoje gymnaziálne školy mali a čím skôr pre Vás aj osobitná univerzita, s rusínskymi prednášajúcimi, postavená a otvorená bola. Okrem toho, nech čím skôr Pán Boh dá, začneme železnice budovať, aby aj Vaša zem bola s celým svetom prepojená, postavíme aj rozličné fabriky, aby národ rusínsky tu nachádzal živobytie a nebol nútený v cudzích krajinách za prácou sa túlať.

My všetko to, čo sme tu vyhlásili, čestne dodržať chceme. My Slovania Vám Slovanom, ako brat bratovi, chceme napomocní byť. Dovoľujeme si Vás výzvať, aby ste všetkú nenávisť od seba oddialili, neverte žiadnym klamstvám, nenechajte sa podviesť.

V Turčianskom Sv. Martine, 30. november 1918

Za SNR:

Matej Dula v.r.
predseda

K.A.Medvecký v.r.
tajomník

▲ *Prehlásenie Slovenskej národnej rady k Rusínom zo dňa 30. 11. 1918 (je to historický dokument, ktorý taktiež dokazuje, že tu žijú Rusíni).*

nie na rakúsko – uhorských národnosti utláčajúcich základoch. ČSR znamená návrat možnosti užívať materinskú reč v škole, vo svojich písomnostiach, kalendároch a znovu vydávaných knihách a časopisoch. Stav za prvej ČSR, počas druhej svetovej vojny i tesne po nej spôsobil, že na Slovensku bolo 245 základných rusínskych (ruských) škôl, 45 meštianskych a 2 stredné rusínske (ruské) školy. Netreba hádam dodávať, že tieto školy tu boli pre Rusínov.

JA RUSIN JESM...

Chcel by som sa ešte vrátiť k spoločnej minulosti Rusínov a Slovákov. Tu si treba všimnúť určité zhodné momenty. Sú významné vo vývoji národnouvedomovacieho procesu. Veľkú úlohu hrá spisovná reč.

1830 – Michal Lučkaj vydáva prvú gramatiku Karpatorusínskeho jazyka
1843 – Štúr, Hurban, Hodža – dohoda o uzákonení slovenčiny ako spisovného jazyka. Návšteva u J. Hollého, ktorý schvaľuje toto rozhodnutie. Gramatikou sa stala Náuka reči slovenskej.
1847 – vychádza prvý šlabikár karpatorusínskeho jazyka, ktorý napísal Alexander Duchnovič.

Medzi menami Štúr, Hurban, Hodža, Chalupka, Kráľ, Sládkovič, Kalinčiak, Tomášik, Pauliny-Tóth, Moyzes, Kuzmány, je aj J. Matuška, ktorý dáva národu hymnickú pieseň Nad Tatrou sa blýska.V tom období pôsobili aj Rusíni Dobrjanskij (spoluzakladateľ Matice slovenskej), Kyril Sabov (autor druhej rusínskej gramatiky) A. Pavlovič, E. Fencík (autor viacerých učebníc), Stavrovskij-Popradov, A. Popovič, Lučkaj, P. Gebej a medzi nimi už spomínaný Alexander Duchnovič, autor rusínskej hymnickej piesne Ja Rusin byl, jesm i budu. Považujem za potrebné toto zdôrazniť, aby bolo jasné, že už vtedy existovala rusínska reč, ktorou písali literáti, básnici, teda reč, ktorá mala svoju spisovnú gramatickú podobu.

Slovenské národné noviny 6 z marca 1846 uverejnili citát Ľ. Štúra o Rusínoch:

„Kto to dnes žiada, aby Rusíni slovenský jazyk za svoj prijali? Veď oni majú svoj rusínsky krásny jazyk.“

UKRAJINIZÁCIA

V ČSR sa s podporou štátu v päťdesiatych rokoch spustila „ukrajinizácia“ a oficiálne evidovaná mohla

byť iba ukrajinská národnostná menšina. Boli zlikvidované všetky rusínske školy zo dňa na deň. Bola zrušená rusínska národnosť a bola n a r i a d e n á národnosť ukrajinská. Všetko rusínske sa stalo zo zákona ukrajinské. Rusínsky národ tieto kroky prijal po svojom, radšej sa prihlásil k slovenskej, ba i českej a ruskej národnosti, ako by sa mal stať Ukrajincom. Týmto postupom sa radikálne zmenil počet Rusínov na Slovensku. Deti Rusínov museli navštevovať ukrajinské školy a deti tých, ktorí neprijali túto politickú hru, sa uchýlili do slovenských škôl. Ich rodičom bola slovenčina aj zrozumiteľná a psychicky bližšia. Rusínsky jazyk a jeho vývoj dostal hlboké rany.

V r. 1954 následne ako súčasť ukrajinizácie Rusínov vznikla ukrajinská organizácia Kultúrny zväz ukrajinských pracujúcich, ktorá zanikla 20. 1. 1990 a v ten istý deň bola založená jej následnícka organizácia Zväz Rusínov – Ukrajincov Slovenska.

Teda 20. 1. 1990 je deň kedy bola stvorená neexistujúca fiktívna národnosť Rusíni – Ukrajinci, ktorá nemá žiadne historické korene, pretože neexistovala a ani v súčasnosti nikde neexistuje. Z toho vyplýva, že aj Zväz Rusínov – Ukrajincov reprezentuje fiktívnu národnostnú menšinu.

Rusíni nie sú Ukrajinci a naopak. V debatách o národnostnej identifikácii a interpretácii našich Ukrajincov často počujeme, že oni sú súčasne aj Rusíni, že v danom prípade hovoríme o totožných termínoch, že ide o tautológiu. Rusín je vraj to isté čo Ukrajinec, to znamená, že keď povedia Rusín, automaticky myslia na Ukrajinca. Vôbec nehovoria o tom, že by to mohlo platiť aj opačne, že keď povieme Ukrajinec myslíme tým Rusína. Boja sa výsmechu, lebo by to znamenalo, že aj Ukrajinec priamo z Kyjeva je Rusín. Jednoducho povedané, vedia, že Ukrajinci sa nikdy nepovažovali za Rusínov, ani sa považovať nemienia, proste sú Ukrajinci.

Ešte do roku 1989, keď niekde nebodaj padlo slovo Rusíni, reagovalo sa naň už notoricky známym „Nema takych!“ (такых ніт) Po novembri sa cez zuby priznávalo, že Rusíni, resp. rusínska národnosť tu predsa len bola, ale... Spravidla nasledujú úvahy o etnickej blízkosti Rusínov a Ukrajincov, a to až po takú poznámku, že rusínsky jazyk je dialektom ukrajinského jazyka, že máme totožný folklór, spoločnú vieru a pod.

Nechcú počuť, že toto všetko nemá základ, že to nie je pravdivé. Keby pri národnostnej identifikácii bola rozhodujúca etnická blízkosť, potom by tvorili všetci Slovania jeden národ, Germáni jeden národ a jeden národ Románi. Nie sú azda Ukrajinci etnicky blízkym národom Rusov? Donedávna ich považovali za Malorusov. Hoci tento fakt vyvoláva u našich Ukrajincov averziu, neprekáža im to v tom, aby podobnú taktiku uplatňovali voči Rusínom. V ich očiach sú Rusíni jednoducho „Maloukrajincami“, ktorí nedorástli do národného uvedomenia Ukrajincov. Fakt, že veľa slov v rusínskej reči sa podobá na ukrajinské slová, ešte nesvedčí o tom, že ide o jeden národ. Pripomeňme aspoň blízkosť slovenského a českého jazyka, nehovoriac o celkom totožných jazykoch Srbov a Chorvátov, Nemcov a Rakúšanov, Angličanov a Američanov, ale aj Čechov a Moravanov.

INÝ JAZYK, INÁ KULTÚRA

Rozdiel medzi rusínskym a ukrajinským jazykom je väčší ako medzi slovenským a českým, ale nikto z Ukrajincov nepopiera svojbytnosť Čechov ani Slovákov. Viac ako 70 % ukrajinskej lexiky Rusín nerozumie, preto sa ju musí učiť ako cudzí jazyk, v dennej komunikácii ju nepoužíva. Píše i hovorí ňou len necelé 1 % našich ľudí. Dokonca tzv. Rusíni – Ukrajinci komunikujú medzi sebou po rusínsky, nehovoriac už o komunikácii medzi členmi ich rodín.

O originálnosti a osobitosti Rusínov z jednej strany a Ukrajincov z druhej strany svedčí najmä folklór. V ukrajinskom, či chcú, alebo nie, sa ozýva historická trpkosť tohto národa, vojny v stepiach s kočovníkmi, kozácke výpravy proti Turkom, Rusom, Poliakom. Oholená hlava s dlhým vrkočom (v minulosti), hodvábne ako more široké nohavice - šaravary, meč, jazdecké čižmy, pestrofarebný pás, to všetko je organickým prvkom ich kroja. Na Rusínovi by takéto oblečenie vyvolalo pri najmenšom úsmev. Rusíni nemali takú tŕpku históriu. Rodina, dom, pole, poľany, cerkov, deti, to bol okruh ich každodenných starostí. Rusínom je blízke oblečenie z vlny, ľanového alebo konopného plátna, vlasy po plecia (v minulosti), klobúk, košeľa a nohavice – „chološne“ vyšívané „megalom“ – skromným ornamentom krížika, gate, kožené krpce. Čižmy s ostrohami prevzali až neskôr od Maďarov a Slovákov.

A čo hudba, piesne a tanec? Temperamentné, rytmické, veselé s dominujúcou basou a kontrou. Čo majú spoločné s ukrajinskými

► c. 12

РУСИНЬСКЫ ЛІТНІ ТАБОРЫ УЖ ПО ТРЕТІЙ РАЗ

О тім, же Русиньска оброда на Словеньску думать на нашу наймолодшу ґенерацію свідчать і вадарены літні таборы про русиньскы діти, котры ся т. р. одбыли уж по третій раз. Цільом таборів є мотівовати дітей до навчаня русиньского языка, утримованя нашых традіцій, культуры і таков гравов формов. Но найголовнішым цільом такых акцій є звыразнити перед молодов ґенераційов їх русиньску ідентіту, ожывльовати і шырити наше культурне богатство а тым властні дітям доказати, же быти Русином не є ганьба, але велика цінность. Чом о тім властні пишу, кедь собі істо кажый подумать, же то є ясне, кедь суть таборы орґанізованы про русиньскы діти. Но... Ставать ся і таке, же до літнього табора приде дітина, котра жыє в русиньскім селі або місті, яка ся анґажує в русиньскім русі і котрой родичі міцно утримують русинство, но она просто не хоче бісідовати по русиньскы, мать в собі якысь незнамый комплекс... Є то барз смутне, але ведучі табора ся тым заподівають і всяды бісідують з дітинов по русиньскы. Бо лем таков формов може молоджава порозумити, же за русиньску бісіду ся не треба ганьбити.

Як минулого року і теперь ся в днях од 2. 8. до 8. 8. 2009 одбывали літні таборы паралерно на двох місцях, єден в **Хмельовій,** бардійовского окресу, другый, уж третій рік в прекраснім просторі Пєніньского народного парку в **Червенім Клашторі,** кежмарьского окресу.

„БІНҐО“ 20 РУСИНЧАТ ІДЕ ДО ПЄНІН

Інтерес о літній табор є великый, зато лем 20 дітей было досправды тяжко выбрати, жебы участниками табора ся стали тоты, што собі то найвеце заслужать. У Пєнінах ся зышли діточкы з окресів Снина, Кежмарок, Гуменне, Пряшів, Свидник і Стара Любовня. Скоро каждый з ных уж што-то на русиньскім полю зробив. Меджі тогорічныма участниками была, напр. **Терезка Манзакова** з Гуменного, котра была многораз вітязков Духновічового Пряшова і періодічно презентує нашу культуру говореным словом і співом на різных русиньскых акціях. Або братя **Мірко і Петро Поточковы ці Йожко і Янко Штуцковы** з Якубян, они зась суть великыма любителями фолклору, чого доказом є і їх презентація в ДФК Кечера з Якубян. Ани сестрам **Таньці і Янці Угляровым зо Жаковець**, кежмарьского окресу, не є русиньска культура чуджа, бо не так давно зо своїма тетами выдали русиньске ЦД сестер Угляровых (інформовали сьме о тім і в ІР) ітд. Значіть табор быв досправды русиньскый і по русиньскы. Діти ся ініціативно залучовали до вшыткых актівіт і кружків, якы вели і оцінювали їх ведучі табора - **Штефан Зима**, **Сілвія Лисінова** і **Марія Зимова**. Каждый з них мав на старости іншый кружок Ш. Зима вів кружок музикы і співу. М. Зимова вытварный а С. Лисінова тенісовый. Діти собі могли выбрати тото, што їх інтересує найвеце і што є їм близке. У вшыткых кружках ся бісідовало по русиньскы а жебы была іщі векша мотівація запоїти дітей до русиньской бісіды, так ся на тенісі бісідовало по русиньскы з анґліцькым перекладом. Ту можу зконштатовати, же така мутація бісіды дітей досправды інтересовала.

▲ *Сполочне фото дітей і ведучіх за участи ПгДр. М. Калиняка, председы МО РОС в Пряшові.*

ВЫМОЛИЛИ ШУМНЫЙ ЧАС

Каждый день быв про дітей приготовленый богатый проґрам. Была то комбінація **турістікы**, **купаня в Дунайцю**, навщіва **Середньвікого табора** в Старій Любовні, купаня в застрішеных базенах у Старій Любовні або в Спішкій Старій Всі. Не хыбила екскурзія до сусіднього Польска, де сьме были участниками містного фестівалу або навщіва **русиньской хыжы** у нашого родолюба М. Корманика в Ст. Любовні. Сучастьов проґраму была бісіда о періодічній пресі **Інфо Русин,** о **Русиньскій оброді,** як і о діятельстві Русинів на Словеньску. Ку тому ся каждый день шпортовало, грав ся волейбал, теніс або сполоченьскы гры. Хоць 2 дні падав дождь, діти собі і так вымолили шумный час. Свідчіть о тім інтересна пригода: Молоды русинчата барз хотіли грати теніс, єден день уж рано о 6. годині встали (інакше ся ставало аж о 8. г.) же собі ідуть самы попрятати тенісове гріско, вшытко вызамітали, пограбали, зробили білы смугы, просто хотіли грати на такім гріску як шпортовы звізды... Гріско было приготовлене, каждый з них ніс мено світовых тенісовых звізд, но хыбовало лем єдно - шумный час. Зразу хтось повів, же ся ідеме помолити за красный час. Вера так ся і стало, молитва по старославяньскы помогла і о дві годины уж ся грав теніс на професіоналній уровни. Думам, же ку тому не є што додати, може лем тілько, же така сила хотіня, як была у нашых русинчат, ся малоколи видить.

КОНКУРЗ О РУСИНЬСКЫЙ ТАЛЕНТ ЗА УЧАСТИ ЕКСКЛУЗІВНЫХ ГОСТІВ

Уж традічно ся в послідній вечор одбывать довгоочекованый конкурз Суперстар табора, но т. р. то быв конкурз о ***русиньскый талент***. Зато, же не каждый знать співати як суперстар, ведучі табора ся згодли, же буде ліпше зоорґанізовати русиньскый талент, де ся діточкы будуть мочі презентовати во вшыткых формах своїх зналостей. Правда, нашли ся і такы, котры были „майстрами“ гунцуства но і тото не є чудже

► с. 11

► с. 10

дітям. Хоць праві ту ся мі жадать повісти, же за три рокы (котрых єм была участничков) были в таборі т. р. найліпшы діти. Приправа на конкурз русиньскый талент 2009 ся зачала уж в пятніцю (7. 8.) по обіді, кідь нас навщівив порадця підпредседы Влады СР Д. Чапловіча, і сучасный председа МО РОС в Пряшові ***ПгДр. Михал Калиняк***. Діточкы му приготовили богатый проґрам, співали за гармонікового допроводу Ш. Зимы, декламовали русиньскы стишкы, самы грали на гармоніці ітд. Він ся їм зато одвдячів шумныма цінами і великым аплавзом. Потім ся з ним одбыла інтересна бісіда, де вопросам не было кінця-края. М. Калиняк дітям высвітлив ***чом треба бісідовати по русиньскы і утримовати нашы прекрасны традиції***. На вопрос як ся чує в літнім таборі про русиньскы діти М. Калиняк одповів: *„Не мам слов! Тото є досправды найефектівніша форма возроджуючого процесу і на такій основі ся мать будовати сучасне русинство меджі молодов ґенераційов. Думам, же до акцій такого характеру бы ся мало давати найвеце фінансій. Є то ненасильна форма а діти собі істо запамятають до далшого жывота, же праві они были участниками русиньского табора. Ведь тото ся не подарить каждому а тым властні є наша культура інша, цінніша і популярніша. Барз ся ту добрі чую а єм радый, же єм веце похопив думаня молодых русинькых школярів.“*

▲ *Малы русинчата нам вказали, же добрі ся дасть плавати не лем во воді але і на суху.*

Вечор ся конкурз продовжовав „наповно“, за поротцовскый стіл засів ***Інґ. Петро Штефаняк***, сучасный председа молодых Русинів Словеньска. Він вєдно зо свойов мамов ***Б. Штефаняковов*** і сестров ***Я. Штефаняковов*** посуджовали русиньскы таленты. Їх вердікт быв, же 1. місце здобыла ***Т. Манзакова*** за прекрасный спів і граня на варганах, 2. – ***Я. Углярова*** за мажоретківске майстерство а 3. П. Поточка за спів і гру на на гармоніці. Самособов, же діти ся хотіли предвести штонайліпше, главні дівчата, бо участь П. Штефаняка в пороті окоментовали словами: *„Йой, тот Петро є барз шумный і сімпатічный хлопець а ку тому іщі Русин, чом сьте го ту скорше не привели!“*

О РІК СЬМЕ ТУ ЗАСЬ

Вшытко в жывоті мать свій зачаток і конець, так было і в русиньскім таборі, котрый ся уж теперь записав до історії русинства. Вірю, же тота акція буде про дітей не лем красным споминаньом на літні вакації, але главні одповідьов на вопрос ***Хто суть і де належать!*** В завершалній части хочу подяковати ***Ш. Зимови***, ведучому табора і председови МО РОС у Старій Любовні, котрый з великов одповідностьов приготовив богатый проґрам, котрый мусив дакілько раз мінити про недобрый час, як і ***К. Гунярови*** зо Стащіньской Розтокы, котрый жертвовав свій вольный час і вшыткы діточкы зо сниньского реґіону привіз до Пєнін і одвіз назад домів. ***О рік сьме ту зась!*** То было речіня спокійных дітей при одході домів.

Текст і фото С. Лисінова

Скоро 100 тісяч ЕВР путує на выход

Оцінююча комісія на підпору культуры народностных меншын і етнічных ґруп на своїм послідним засіданю вырішыла о фінанчній підпорі 30-ох проєктів. Зо сумы скоро 140 000 ЕВР попутує на Выход Словеньска частка коло 97 000 ЕВР.

Комісію рядить підпредседа влады СР про знаностну сполочность, европску проблематіку, людьскы права і меншыны Душан Чапловіч. В одношіню з рішіньом комісії він повів: „Rozhodli sme podporiť 30 projektov, ktoré idú naprieč národnostnými menšinami. Ideových zámerov, ktoré si zaslúžia finančnú podporu bolo viac. Napriek tomu a s prihliadnutím na finančné možnosti sa hodnotiaca komisia rozhodla podporiť 30 najlepších v celkovej čiastke viac ako 140 000 EUR,“ Подля віцепремєра Душана Чапловіча ***„hodnotiaca komisia prihliadala na kvalitu a filozofiu projektov, podporu aktívnych národnostných menšín a tiež organizácií z jednotlivých regiónov Slovenska.“***

Меджі тридцятков проєктів, котры здобыли фінанчну підпору з Уряду влады СР суть пропорціонально заступлены орґанізації репрезентуючі мадярську, русиньску, ромску, жыдівску, чеську і українську народность. На выход приде скоро 97 тісяч евр, котры підпорять проєкты тых меншын в селах і містах Кошыцького і Пряшівского краю. Село Птрушка здобуде на фестівал народностей 3332 €, Умелецьскый клуб Проспекта у Свиднику быв підпореный частков 6664 €. Комісія рекомендовала схвалити фінанчну підпору і Основній умелецькій школі М. Мойзеса в Пряшові в сумі веце як 4 600 €. На уровни 2 000 € были підпорены проєкты села Лекаровце і Областного выбору Чемадоку Рожнява. Веце як 6 600 € поможе селу Убля на закупліня кроїв і музичных інштрументів про фолклорну ґрупу і презентацію колективу Вублянчік в часі выступлінь по Словеньску і за границями. III. Річник Фестівалу людового співу і танця „Fest pod Kremencom“ быв підпореный частков перевышуючов 1000 €. O3 Roma Productions в Требішові здобуде 3000 € на орґанізованя акції International Gypsy Fest. Оцінююча комісія на підпору культуры народностных меншын і етнічных ґруп підпорить і Дні жыдівской культуры в Ґіралтівцях, а то частков 5550 €. Меджі підпореныма проєктами не хыбить ани ПУЛС, котрый здобыв веце як 3000 €, культурно-хрістияньскый часопис РУСИН, село Шарішске Ястрабє, котре орґанізує Культурне літо під Мінчолом. В обох пріпадах комісія комісія пропоновала схвалити частку 5000 €.

Підпредседа влады СР Душан Чапловіч поважує такый спосіб помочі за высловліня моралной вдякы формов фінанчного дару. ***„Hoci sa v dnešnej dobe mnohé aktivity merajú objektívom účtovných príjmov a výdavkov, organizácie ktoré sme podporili dokazujú, že odkaz menšinovej kultúry je tým najcennejším duchovným bohatstvom, ktoré menšiny dávajú spoločnosti ako celku“*** завершыв віцепремєр Душан Чапловіч.

ПгДр. Михал Калиняк,
порадця підпредседы влады СР

► c. 10

dumkami, sprevádzanými bandurami, alebo s prekrásnymi kozačkami a hopakom?

S Ukrajincami sme nemali spoločné dejiny ani spoločný štát. Oddelení Beskydami a Karpatami uberali sme sa rôznymi cestami. Väčšia časť Ukrajiny bola orientovaná na Východ, my na Západ. My sme Rusíni, nechceme byť Ukrajincami, ani časťou „sobornej" veľkej Ukrajiny, o to viac, že sme nikdy ňou ani neboli. Rusíni chcú byť Rusínmi.

Rusíni tvoria integrálnu časť Slovenska, Slovenskej republiky, ktorej hranice sú nemenné. Nemáme inú „materskú krajinu", sme doma tu, na Slovensku. Hoci hovoríme ináč, slovenskú reč pokladáme za najbližší jazyk a hovorí ním každý Rusín. Ukrajinčinu považujeme za cudzí jazyk. Je samozrejmosťou, že ho potrebujeme študovať, veď Ukrajina je po Poľsku druhým štátom, s ktorým hraničí náš región.

Naša kultúra, naše ikony, originálna drevená architektúra, naše dediny a mestá sa nikdy nepovažovali za ukrajinské, ako ich prezentujú niektorí naši ukrajinizátori a ich zahraniční sponzori. Všetko toto bohatstvo vzniklo ako rusínske. Celé územie severovýchodného Slovenska je územím, na ktorom oddávna žijú Rusíni a Slováci a v menšom počte aj iné národnosti. Určite, ale na tomto území nežijú žiadni „Rusíni – Ukrajinci."

Národnostné zloženie ČSR podľa sčítania obyvateľstva v r. 1921 a 1930 (podľa vtedajších štatistík).

	1921	*1930*	
„Čechoslováci", t. j. Česi a Slováci	*8 760 937*	*9 688 770*	
Nemci	*3 123 568*	*3 231 688*	
Maďari	*745 431*	*691 923*	
Rusíni	*461 849**	*549 169**	
Židia (občania, hlásiaci sa k židovskej národnosti)	*180 855*	*186 642*	
Poliaci	*75 853*	*81 737*	
Ostatní	*264 679*	*Cigáni*	*32 209*
		Rumuni	*13 004*
		Juhoslovania	*3 113*
		Iní	*1 310*
Spolu	***13 613 172***	***14 479 565***	

** včítane Podkarpatskej Rusi, ktorá v tom čase bola súčasťou ČSR*

RUSÍN – UKRAJINEC NEEXISTUJE

Aké občianske združenie je Zväz Rusínov – Ukrajincov? Podľa Ústavy SR malo by to byť národnostné združenie. Podľa Stanov tohto združenia čl. III. bod 1a) Zväz uplatňuje a ochraňuje národnostné, sociálne a kultúrne záujmy Rusínov – Ukrajincov Slovenskej republiky. Podobne aj ďalšie body tohto článku uvádzajú národnosť „Rusín – Ukrajinec". Takáto národnosť v SR nejestvuje ani de facto ani de iure!

V SR národnostné menšiny boli oficiálne uznané vládou SR a zoznam týchto menšín bol odovzdaný Rade Európy na základe uznesenia vlády SR z 28. 4. 1999 č. 324/1999. Celkový počet národnostných menšín na Slovensku je 12, a to: bulharská, chorvátska, česká, nemecká, maďarská, moravská, poľská, rómska, **rusínska**, ruská, **ukrajinská** a židovská. Ako z uvedeného vyplýva, na Slovensku neexistuje národnosť „rusínsko – ukrajinská."

Táto národnosť nejestvuje ani na Ukrajine, ani nikde na svete.

Podľa čl. 4 bod 2 uvedených stanov rokovacím jazykom zväzu je ukrajinský jazyk. Aj rokovanie V. zjazdu ZR-U v Prešove bolo v jazyku ukrajinskom. V rámci medzinárodných organizácii má najvýznamnejšia organizácia – Rusínska obroda na Slovensku, ktorá reprezentuje Rusínov SR, zakotvenie vo Svetovom kongrese Rusínov. Naproti tomu Zväz Rusínov – Ukrajincov Slovenska má zakotvenie vo Svetovom kongrese Ukrajincov, ako aj v Európskom kongrese Ukrajincov. Už z uvedeného vyplýva, že názov tohto občianskeho združenia je nesprávny a je v rozpore so skutočnou jeho orientáciou a členstvom v medzinárodných štruktúrach. Nový predseda ZR-U na otázku ĽN: „Čo by ste chceli počas svojho mandátu dosiahnuť odpovedal: „V prvom rade prevziať a sfunkčniť Centrum ukrajinskej kultúry v Prešove – to je vec, ktorú plánujem urobiť ešte tento rok." Všimnime si, že tu už nejde o Centrum rusínsko – ukrajinskej kultúry v Prešove, ale o Centrum ukrajinskej kultúry! Toto Centrum pravdepodobne zriaďuje Ukrajina so súhlasom vlády SR a Prešovského samosprávneho kraja. Asi to bude inštitúcia susedného štátu. Je na mieste veľa otázok, napr. prečo Centrum ukrajinskej kultúry sa zriaďuje práve v Prešove? Veď podobné centrá sa obyčajne zriaďujú v hlavných mestách a nie v regionálnych mestách. Nevedno aký bude jeho organizačný štatút. Aké poslanie Ukrajinská vláda ukladá tomuto centru? Nebude to ďalšia kapitola ukrajinizácie Rusínov? Uvidíme čo sa z toho vykľuje.

RADŠEJ LEN ZVÄZ UKRAJINCOV

Z uvedeného vyplýva, že ZR-U je jednoznačne orientovaný proukrajinsky. Obyvatelia okresu Stará Ľubovňa rusínskej ale aj ukrajinskej národnosti zorganizovali Verejnú výzvu delegátom V. zjazdu Zväzu Rusínov – Ukrajincov SR, ktorý sa konal v Prešove dňa 24. 1. 2009. Podpísaní žiadali, aby delegáti zjazdu v záujme zachovania a prežitia oboch etník, t. j. rusínskeho etnika ako aj ukrajinského etnika a ich budúceho rozvoja na území SR, odsúhlasili zmenu názvu Zväzu Rusínov – Ukrajincov na Zväz Ukrajincov, čo zodpovedá skutočnej činnosti a medzinárodnej orientácii tohto občianskeho združenia. Dnes už vieme, že delegáti zjazdu pred touto úlohou „strčili hlavy do piesku." Nepochopili a stále nechápu, že súčasný stav je škodlivý a samozničujúci pre obidve etniká. Prispieva k samoasimilácii Rusínov, ale aj Ukrajincov na Slovensku. Obe národnostné menšiny, rusínska i ukrajinská majú v našom štáte vytvorené optimálne podmienky pre zachovanie a rozvoj ich kultúr, školstva, materinských jazykov a svojej existencie v SR pre budúce generácie. Neprepasme toto priaznivé obdobie. Správny smer pre rozvoj a pribrzdenie asimilácie oboch etník určite nie je cez nejestvujúcu národnosť „Rusíni – Ukrajinci". Takáto národnosť neexistuje a teda aj Zväz Rusínov – Ukrajincov bol zaregistrovaný a existuje v rozpore s ustanovením čl. 12 a čl. 34 ods. 2 Ústavy SR.

Rusíni sú Rusínmi podľa svedomia, podľa materinskej reči, podľa citu, podľa dejinného vývoja i podľa Ústavy SR. Sú Rusínmi Slovenska. Rusíni sú proti tomu, aby „Zväz Rusínov – Ukrajincov" sa vydával za ochrancu práv Rusínov. Ani predseda tohto zväzu nemôže byť považovaný za predsedu Rusínov.

Po premenovaní doterajšieho ZR-U na Zväz Ukrajincov, alebo po vzniku občianskeho združenia, ktoré bude ochraňovať kultúrne záujmy ukrajinskej menšiny v SR, Rusínska obroda na Slovensku s takouto organizáciou nadviaže spoluprácu.

Zostavil: Ján Dopiriak,
člen dozornej rady Rusínskej obrody na Slovensku z dostupných skôr publikovaných materiálov

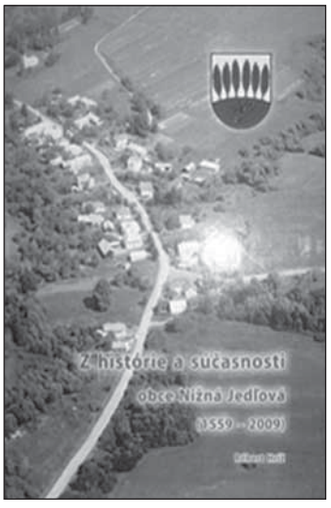

▲ *1. авґуста 2009 ославили жытелі Нижньой Єдльовой на челі із старостом Петром Макаром 450-ту річницю од першого документу о селі. За богатой участи домашніх, але і многых вызнамных гостів посвятили і нововыбудовану капліцю. З той нагоды была выдана і перша книжка о селі (на фото), автором котрой є Роберт Гріжо.*

ТЕТРАЄВАНГЕЛІЄ – першый переклад в новій історії

Недавно СКР выдав переклад святого письма – русиньске ТЕТРАЄВАНГЕЛІЄ, котре обсягує вшыткы штири Євангелія – Матвія, Марка, Лукы і Йоана. Є то церьковный переклад із церьковнославяньского до русиньскыого языка. Переклад того великого діла (1050 стор.) зробили: отці **Ф. Крайняк, І. Барна, М. Ясик**, языкову управа ПгДр. А. Плішкова, ПгД (ІРЯК ПУ), ґрафічно оформив о. М. Костелнік. Была то нелегка, терпезлива і довга робота, яка тримала высше 20 років. Перекладателі надвязали на переклады з 1999 року під назвов Євангелія на неділю і свята цілого року, якы ся освідчіли і хоць з тяжкым порозумліньом у нашой Церьковной верьхности на многых русиньскых ґрекокатолицькых парохіях і на переклад Євангеліє од св. Йоана з 2003 р.

Говорить ся і платить: **Чудже собі важме, но на своє не забывайме!** А то ся односить і на тото прекрасне діло, яке вышло вдяка нашым русиньскым отцям духовным, котры і в добі слободы і демократії не находять порозумліня у многых людей, нелем з церьковного жывота але жаль Богу і спомеджі нашых священиків і Верьхности нашой Церькви.

За тоту велику роботу, писану по вечерах а може і по ночах, най вшыткым, якы мають заслугу на краснім ділі, вынагородить

сам добротливый Господь Бог велику коруну славы. Вірю, же і по боці нашого священомученика Павла Ґойдіча, ЧСВВ і на його приговор.

Не є нич красше, як величати і ославовати Господа Бога у своїм языку, молити ся і прославляти на вікы віков. Амінь.

Т. М. Б.

Вышов новый Артос

Общество св. Йоана Крестителя (ОСЙК) выдало третє число русиньского часопису АРТОС.

З нового числа 3/2009 выбераме такы актуалны статі: **Тетраєвангеліє** –русиньскый переклад Святого письма, котре недавно узріло світло світа. Є то першый переклад в новодобій історії, котрый є зоставленый із вшыткых штирьох євангелій: Матвія, Марка, Лукы і Йоана і выдав го Світовый конґрес Русинів.

В рубріці о нашых праздниках **Преображеніє Господа** можеме прочітати як, де і коли ся тото свято одбывало і о його вызначній іконі. **Апостол Павел – приклад священиків... –** у тій статі ся дознаме як апостола Павла называли і чім ся вызначовав.

Хто суть крестны родичі і яке є їх заданя? В нашім практічнім хрістияньскім жывоті розпознаваме три сорты крестных родичів (кумів). Якы они суть і што бы мали дотримовати в короткости описує шефредактор Артосу о. Мілан Ясик.

Рубріка **Слово священомученика Павла** нам приносить реалны інформації о великій жертві владыкы Павла споза стін Леополдовского арешту.

В часописі суть надрукованы інформації з діятельства ОСЙК, приговор о. Крайняка, делеґата на Х. Світовім конґресі Русинів у Сербії. Не хыблять ту і іншы темы про дітей, церьковне календаріум до септембра 2009 і т. д. Часопис мать і свою веб сторінку: www.artos.wbl.sk , де ся можете дознати много інтересного з ОСЙК.

Т. М. Бабяк, член ОСЙК

позваня

Archieparchijalnyj otpust
ČIRČ 22. - 23. avgusta 2009

Subota:

Marijaňska Hora

13,30 Procesija zo sela - od cer'kvi na Svjatu horu (po dorozi molitva sv. ružancja)
15,00 Posvjačiňa vody (spovid)
16,00 Božestvenna liturgija
17,30 Procesija zo Svjatoj hory nazad do sela - do cer'kvi

Cer'kov Presvjatoj Bohorodici

19,30 Božestvenna liturgija (Spovid)
Panachida pri hrobach svjaščenikiv:
o. Andrija Hodobaja
o. Joana Janovića
o. Mirona Podhajec'koho
21,00 Moleben ku Prečistij Diviv Mariji
21,30 Procesija kolo cer'kvi s Najsvjatišov Eucharistijov a Umolenije
22,00 Vystup na Svjatu horu - Krestna doroha
(Pri zlij chuiľ bude Krestna doroha v cer'kvi)

Nedíľa:

Marijaňska hora:

9,00 Molitva sv. ružancja (Spovid)
9,30 Moleben ku Prečistij Diviv Mariji
10,00 Toržestvenna Božestvenna Liturgija (Obchod kolo cer'kvi, Mirovaňa)

Cer'kov Presvjatoj Bohorodici

6,00 Utriň (Spovid)
7,00 Božestvenna liturgija
8,00 Procesija z cer'kvi na Svjatu horu

Serdečno zaprošame

Grekokatolic'kyj parochijalnyj urjad
065 42 Čirč
tel: 052 / 4928 112
jaroslav.popovec@gmail.com

Меджінародне русиньске весіля у Свиднику

Не кажда субота є весільна, але 8. авґуста т. р. така была. Одбывала ся на двох русиньскых місцях – в деревяній церькви в Міролі і в сканзені народной архітектуры у Свиднику. Зышло ся ту до вісемдесять людей із чотырнадцятьох штатів світа. Хто ся інтересує о русиньску проблематіку істо знать мено **Павла Роберта Маґочія**, котрый є меджінародні знамым і узнаваным довгорічным русиньскым діятельом, жыючім в Канаді. Якраз він ту выдавав свою дівку Синдію Марію а на тот в жывоті важный крок собі выбрали праві наш русиньскый край. На свадьбу пришли люде зо США, Канады, Французска, Ірска, Анґлії, Швайчарска, Норска, Шведьска, Даньска, але і зо Сінґапуру і Дубая, Мадярьска, Україны і Словеньска. Цілый весільный обряд у деревянім храмі в Міролі служыв **о. Франтішек Крайняк** і **о. Мартін Костілник** по русиньскы і церьковнославяньскы, так, як собі то желав главный орґанізатор свадьбы Проф. П. Р. Маґочій, котрому быв напомічный наш домашній активіста **Інґ. арх. Славомір Гіряк**. Ціла тота красота - выпарадженый сканзен, гостина, музика і вшытко, што было приготовлено про весільных гостів, стояло 950 тісяч Ск (неовірена інформація).

▲ *Молодята по шлюбі перед церьквов в Міролі - Сіндія Марія Маґочійова, дівка академіка П. Р. Маґочія і Марії, родженой Чувановой із своїм мужом Еймоном Джерардом О-деом, обоє жыють у Франції.*

Інтересне было позерати як заграничны гості спокійно і достойно вытримали слідовати обряд в їм незрозумителнім языку. А притім то были переважно молоды люде. Перед кінцьом обряду ся в церькви ку вшыткым весільникам по анґліцькы приговорив реверенд **Др. Ендрю Стірлінґ** з канадьского Торонта (Timothy Eaton Memorial Church).

Не быв єм сам, што єм то збачів і котрого то трапить, же перед історічнов памятков – деревяным храмом в Міролі – суть написы у веце языках, што є в порядку, але хыбить там азбука. Уж сьме европскы і світовы, лемже забываме на своє. Робиме наопак тото, што нас учіли нашы славны предкове – мати в почливости чудже, але на своє не забывати. А притім кіріліка вызерать так красні, цінно і достойно, історічно і культірно а є в ній і кус екзотічного.

Прекрасны русиньскы народны співанкы перед деревяным храмом в Міролі заспівала наша звізда **Марія Мачошкова** із далшыма співачками – вшыткы были выпараджены в красных кроях.

Неочекованым быв про мене факт, же сімпатічный і молодый Американ **Jason Boyd** з Тексасу 28 днів путовав на властных ногах з Відні аж до Свидника. Як мі сам повів, пришов день перед свадьбов. Пішо ішов турістічныма ходниками, тзв. Штефаніковов маґістралов з Братіславы на Брадло а одты на выход дорогов Героїв СНП, котра веде на Дуклю.

Пан Маґочій, котрый дость добрі познать русиньскы звыкы, істо не чекав таке, што му (на раду фолклорісты Івана Чіжмара) приготовили домашні хлопи з Міролі. Загатали весільникам драгу, покы не буде фляшка, бо же інакше собі охаблять млодуху. Скончіло то кус інакше, як ся очековало, бо хоць пан Маґочій побігнув до авта – приніс лем недопиту мінералку... Но домашні были толерантны і вшыткых пустили, доволили їм перейти через мостик од церькви на дорогу. Было видно, же світовым свадьбяным гостям ся нашы русиньскы звыкы любили – зелены барвінковы вінці на головах молодят в часі хрістияньского обряду, выход молодят з церькви „славобранов“, як ся везли на кочу, котрый тягала тыж припараджена пара конів, замітаня розбитой скляничіны і т. п. аж по перенесіня невісты на руках через поріг. Притім ту было повіджено, же за тоту границю можуть іти лем хлопи і выдаты жены. Не думав єм, же кедь пустять гостів до „боїска“ (простор, де даколи были возы), де ся одбывала свадьбяна гостина, найду і „мойого“ **Варголу.** Істо не є нагода, же на ідентіфікацію місц на сиджіня зхосновали Варголовы „Campbellove“ поливкы в бляшанках. Може хотіли через Варголове походжіня звыразнити русиньскый характер акції. Інтересне было, кедь каждому на привитаня дали выпити штамперлик боровічкы, што не обышло і молодого. Но не дало ся не видіти, же ся притім порядні зморщів. Інакше ся на свадьбі не пила тверда палінка, але червене і біле вино. Было то добрі, але є немыслительне, жебы ся в нашім краю робила свадьба без „тугуго“. Думам, же про Русинів є бетега ненаградительна. Першым ходом была варянка (квасна поливка з капусты із грибами), потім печена качка з локшами і капустов, русиньскы перогы і далшы доброты з нашой кухні.

Тота незвычайна свадьба спойовала два світы, дакотры звыкы были нашы, дакотры европскы, іншы зась їх. Наприклад, барз вельо часу присвятили приговорам, хоць было уж єденадцять годин вечор, нихто іщі все не танцьовав. В нашім краю то не бывать звыком. Была то нетіпічна, але красна і памятна свадьба. Каждый з нас ходить по свадьбах, але на тото русиньске світове весіля істо довго не забуду.

Текст і фото Мґр. О. Кеселіца

▲ *Молода пара мать за собов першу сполочну роботу, позамітали скляничіну і заслужать собі солодкый поцілунок а остатні гості їм го зо сердця дожычіли.*

Нова русиньска орґанізація зачала свою роботу

Здружіня Русинів Словеньска (ЗРС) є назва нового обчаньского здружіня, котре было на МВ СР зареґістроване т. р. (28. 1. 2009). Є то здружніня, котре ся мать подля схваленых Станов заподівати главні русиньсков культуров, пропаґованьом русиньской історії на верейности і єй приступніньом шырокій громаді людей формов выховно-освітнього і пропаґачного діятельства.

На своїм засідані 21. юла 2009 членьска сходза, як найвысшый орґан ЗРС, зволила пятьчленный выконный орґан в зложіню: **Мґр. Растіслав Зима**, председа ЗРС, **Інґ. арх. Славомір Гіряк**, підпредседа і членове - **Миколай Коневал, Інґ. Миколай Митник і Бц. Марія Сілвестрі.**

Членьска сходза на зачаток діятельства здружіня поставила перед собов штири основны заміры: (1) сполупраца з Музейом

▲ *Мґр. Растіслав Зима, председа Здружіня Русинів Словеньска.*

русиньской культуры при пропаґованю, охрані і презентації, главні культурных і духовных цінностей Русинів, помагати при выскумі і документованю русиньской історії і гляданю мултікультурных выходів в ґлобалізуючій ся Европі і світі, (2) сполупраца при поступнім заведжіню, респ. обнові навчаня азбукы - русиньского языка і культуры на школах, де жыють Русины, бо сучасна сітуація є крітічна, (3) гляданя новых форм шыріня інформацій, главні меджі Русинами, але і в одношіню до майорітного народа і народностных меншын жыючіх на Словеньску, (4) сполупраца при орґанізованю культурных акцій, главні фестівалів, з цільом їх зефектівніня.

Членьска сходза тыж декларовала, же діятельство ЗРС буде аполітічне, неконфронтачне, зосереджене на сполупрацу з уж єствуючіма русиньскыма орґанізаціями, але і з іншыма неполітічныма орґанізаціями майорітного народа і орґанізаціями іншых народностных меншын. Посланьом здружіня буде і выхова заміряна проти будьякій народностній, народній ці расовій незнашанливости з цільом глядати мултікультурны контакты в локалнім і ґлобалнім розсягу.

Сістематічным цільом роботы ЗРС є зміцніня культурного усвідомліня Русинів в локалнім і ґлобалнім характері.

Adresa:
Združenie Rusínov Slovenska,
Masarykova 10, P. O. BOX 91
080 01 Prešov
Spojenie na predsedu:
0905/899591
e-mail: rasto.zima@gmail.com

▲ *Першый авґустовый тыждень – богатый на культуру, шпорт, забавкы вшелиякой сорты, екскурзії, новы інформації зо світа Русинів - пережыли діти в русиньскім таборі у Хмельовій, котрый зорґанізовав І. Бандуріч за помочі проєкту РОС. Проєкт підпорило МК СР, проґрам Культура народностных меншын.*

Русиньскы традіції в Чірчу - 30. 8. 2009

На послідню авґустову неділю красны ославы Дня русиньских традіцій готує село Чірч і Русиньска оброда на Словеньску. Зачнуть ся найперше святов літурґійов в чірчаньскій церькви (о 10.30 г) а по ній ся о 12.00 г. одбуде святочный акт положіня вінців ку памятнику і панахіда. О 13.00 годині бы ся мав зачати богатый культурный проґрам, в котрім, окрем домашньой Чірчанкы, выступлять такы фолклорны колективы як Плавчанка з Плавча, Барвінок з Камюнкы, Стебничанка зо Стебника, Капушан, Мірослава Ґладышова і Зузана Філічкова зо Шарішского Ястрабя, гуморный розповідач Стано Ґаля з Яровніц і іншы. Свято бы мала завершыти порядна весела забава. Орґанізаторы вас вшыткых міцно очекують! **-АК-**

Слідами русиньскых будителів

З ініціативы Мґр. П. Крайняка, підпредседы пряшівской МО РОС і Общества Александра Духновіча в Пряшові была 16. авґуста 2009 зорґанізована екскурзія по памятных місцях вызначного церьковного діятеля, журналіста і писателя Николая Бескида і його родственників.Пятеро русиньскых активістів (Д. Крішко, М. Сушкова, Ґ. Бескид, І. Фріцькый і П. Крайняк) ся найперше заставили на цінтері в Кошыцях при гробі Николая Бескида, Александра Бескида і його жены Олґы, родженой Фенціковой. При памятнику мав слово І. Фріцькый, котрый поспоминав на найвызначнішы даты зо жывота і літературной творчости Н. Бескида. Потім сьме ся вшыткы сполочні помолили, положыли ку памятнику квітя і заспівали Вічную память. Друге заставліня было в мадярськім селі Болдоґкевараля на парохії діакона Яноша Горняка, де была інсталована памятна табла (2003) на місці народжіня (1883) Н. Бескида. Його отець Александер быв у 1885 р. переложеный до недалекого Абадйсантова а потім до Леґнавы (до 1923). В спомянутій мадярській парохії сьме побыли в церькви з прекрасным іконостасом і при памятній таблі трьох вызнамных Бескидів: Александра, Евґенія і Корнелія (з правницьков освітов). Послідньов заставков нашой екскурзії было містечко Енч. В ґрекокатолицькій єпархії на челі з архідіаконом Др. Петрашевічом в часі літурґії, котра в зачатку одбыла ся по церьковнославяньскы. Наконець ся мі жадать додати, же першым ініціатором при іншталації памятных місц быв ПґДр. Міклош Поповіч, русиньскый діятель в Мадярську, председа Русиньского сполку будителів в Будапешті.

Інґ. Д. Крішко, Фото І. Фріцькый

▲ *На кошыцькім цінтері, при гробі Др. Николая Бескида. На фото зліва: Ґ. Бескид, М. Сушкова, Д. Крішко, П. Крайняк і І. Фріцькый.*

Барвінок на Лемківскій ватрі В Польску

Найвекшым, наймасовішым і найпопуларнішым святом польскых Русинів є Лемківска ватра на чужыні (ЛВЧ), котра ся у селі Михайлов т. р. одбыла уж по 29-ый раз. Польскы Русины мають уж днесь при орґанізованю свого праздника велику выгоду, бо суть панами-властниками цілого величезного фестівалового ареалу, де мають по руці церьков, сцену, повно місць, але і величезный простор на станованя. Перед пару роками єм была на тій ватрі і можу сміло повісти, же є то акція, на котру ся споминать цілый жывот. Доднесь мам перед очами стару стодолу ці шопу, де по боках были пописаны мена молодых польскых Русинів, котры ся там вінчали, споминам і на, днесь уж небіжчіка, пана Романяка, тодышнього старосту Михайлова, котрый довгы рокы запальовав сімболічный огень Лемківкой ватры на чужыні в далекім Михайлові. На три фестіваловы дні ся тот ареал мінить на величезне русиньске гніздо, до котрого ся позлітають нелем домашні Русины- Лемкы з цілого Польска, але з цілого світа. А ку тому вшыткому сі представте велику силу рисиньскых колектівів з цілого світа, котры ся при выступах черяють на сцені ...

Єдным з выступаючіх уж другый раз на ЛВЧ быв і наш камюньскый ФК Барвінок. Зато сьме ословили його шефа Інґ. Мартіна Караша і председу Світового фора Русинів в єдній особі і опросили ся на його погляд на тот масовый фестівал польскых Русинів.

Інґ. М. Караш: Были сьме ту уж другыраз і знали сьме, же тот фестівал є вызнымным святом нелем польскых Русинів, але і Русинів з цілого далекого світа. Тот факт ся потвердив і т. р., бо зышли сьме ся там і з Русинами зо Словеньска (ФК Шаріш), Украіны, Америкы а докінця і з Австралії. В порівнаню з нашыма фестівалами треба повісти, же тота акція є орґанізована спонтані і так природно, як кебы собі тот проґрам робили самы люде. Нашы фестівалы про нас значать окрему форму забавы і релаксу, але про Лемків ЛВЧ значіть штось веце, штось цінніше, бо ватра Лемків є сімболом навертаня ся на родный поріг. Приходять на ватру з каждого кутика Польска, дакотры аж тісячі кілометрів а то лем зато, жебы собі могли поспівати родны співанкы, поспоминати в материньскім языку на родны села, одкы были насилно выгнаны (Акція Вісла).

А. К.: Як люде на ватрі приймали выступліня Барвінку?

Інґ. М. К.: Мы ся чуєме на ватрі в Михайлові так добрі, як кебы сьме пришли меджі своїх родаків. Так само і братя Лемкы гварять і дають нам наяво, же наша культура, звыкы і обычаї суть такы близкы як зо сусідньго села. Тото ся нам потвердило і як сьме ся зышли з людми, котры ся народили в польскых селах, якы лежать недалеко од Камюнкы. Они самы бісідовали так, як мы, знали вшыткы нашы співанкы докінця і презвіска дакотры мали такы, як в Камюнці. Наш колектів на ватрі выступив з годиновым проґрамом, де резоновали камюньскы звыкы: Реґрути і Корчмічка весела, Хусточковый танець, За пані а розмаїтость проґраму доповняли хлопска і женьска співацька ґрупа, солисты і русиньскы декламаторы. Міцны аплавзы свідчіли о нашім успіху. О нашім добрім порозуміню і сполупраці свідчіть і такый позітівный факт, же уж теперь нас позвали на юбілейну 30. ЛВЧ, на котру ся цілый наш колектів уж теперь тішыть.

▲ *На фото І. Сивульковой камюньскый Барвінок на 29. Лемківскій ватрі в чужыні в Михайлові.*

А. К.: Як оцінюєш репертоар і сімболіку фестівалу з режійного боку?

Інґ. М. К.: Порівнаючі форму нашых фестівалів і споминаной ватры треба повісти, же мы при орґанізованю акцій веце дбаме на умелецьку уровень і стараме ся, жебы то з каждого боку было безхыбне, но Лемкы в Польску веце дбають на автентічность культуры а тым і цілой акції. Іде о то, же акція не є заміряна на єден жанер, напр. на фолклор, але черяють ся на сцені різны жанры а потім мімо сцены самы люде собі реалізують свої актівіты, котры дотворюють цілкову атмосферу акції. А што до сімболікы, той мать ватра веце – найперше запаліня ватры, хоць то є обычайный огник, котрый його орґанізаторы утримують цілы три фестіваловы дні. Далше то є саме отворіня акції. Каждый рік отворяють ватру при памятнику присвяченому лемківскым выселенцям, де суть написаны назвы лемківскых сел – за красного і сердечного співу гімнічной пісні Горы нашы і положіньом квітя. Красну сімболіку дотворює і сама сцена, мальбы, написы а на конець згашіня ватры... Найвекшым зажытком на ватрі про нас было, як сьме вшыткы вєдно співали Многая літ з цілым переповненым фестіваловым ареалом в Михайлові.

За одповіді дякує А. Кузмякова

Приде на радваньскый фестівал герець Іван Ґоґаль?

На сцені заспівать і староста села Андрій Ґлод – 30. 8. 2009

Уж давно знам, же кедь ся орґанізує якась культурна акція у Радвани на Лабірці, не може там хыбити мено нашого актівного культурного діятеля і педаґоґа **Бартоломія Сотака**. Не мылила єм ся ани теперь, кедь єм му закликала зо заміром, дознати ся дашто о проґрамі Днів русиньскых традіцій, котры будуть в Радвани 30. авґуста 2009. Акурат єм пана Сотака застигла при писаню сценаря на споминану акцію і такой мі розповів о планованім культурнім проґрамі. Уж на основі того можу повісти, же ся може тішыти кажде око і ухо, котре у послідній авґустовый вікенд завитать до Радвани. Окрем домашніх школярів буде на радваньскій сцені співати і главный радваньскый ґазда - **Андрій Ґлод**, староста села. З радваньской сцены учуєме красный спів і музыку сниньских **Пайташів** і ґрупу **Волянку** з Воліці, співы і танці ФК **Камяна** з Меджілаборець, чістенькы мелодії співачок ґрупы **Лелія** зо Снины, гру на кларінеті **Олеґа Мяхкого**, гумор **Йожка Йожкы** з Ганушовець. До проґраму радваньскых Днів русиньскых традіцій ся приобіцяв і знамый герець **Іван Ґоґаль**, котрого отець походжать з Радвани на Лабірці.

▲ *На фестівалі выступить і знама співацька ґрупа Лелія зо Снины.*

Орґанізаторы фестівалу – село Радвань на Лабірці і Русиньска оброда на Словеньску вас вшыткых сердечні запрашають на богатый культурный проґрам.

А. Кузмякова

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. **Poverená funkciou šéfredaktorky**: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie**: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 6,64 €, do európskych štátov: 11,66 € do mimoeurópskych štátov 30 $, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba**: ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo**: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

За Інфо Русин ч. 15-16/09 одповідать Анна Кузмякова, як і за переклады статей, їх языкову і штілістічну управу.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3